

การพัฒนาแบบแผนการจัดการของกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่ความยั่งยืน บ้านต้อน ตำบลทุ่งทอง อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ

Developing a Management Model for Community Product Entrepreneur Groups Toward Sustainability, Ban Ton, Tungtong Subdistrict, Ban Khwao District Chaiyaphum Province

คุณัญญา คุงนาวัง (Kununya Khongnawung)^{1*}

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานรูปแบบการจัดการกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชน 2) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค ความต้องการรูปแบบการจัดการของกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชน และ 3) เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาแบบแผนการจัดการกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชน สู่ความยั่งยืนบ้านต้อน ตำบลทุ่งทอง อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ ดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 103 คน ที่เป็นสมาชิกกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนตำบลบ้านต้อน และเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากกลุ่มเป้าหมาย ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 12 คน สทนากลุ่มย่อย จำนวน 20 คน สถิติที่ใช้ในงานวิจัย คือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สังเคราะห์ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มย่อย เพื่อสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย โดยนำเสนอเป็นความเรียง ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานรูปแบบการจัดการกลุ่ม ในภาพรวมคะแนนเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับ “มาก” สภาพทั่วไปในการดำเนินงานของกลุ่ม โดยส่วนใหญ่มีจุดเริ่มต้นในการจัดตั้งกลุ่มจากแรงบันดาลใจที่เกิดจากการได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ โดยเริ่มจากการเข้าร่วมฝึกอบรม และการได้รับสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในการผลิตสินค้า แต่เมื่อผลิตสินค้าแล้วนำไปขายเป็นสินค้าเสริมจากสินค้าหลัก ซึ่งสินค้าหลักคือผ้าไหม จึงทำให้สินค้าเหล่านี้อาจเป็นได้แค่ของสมนาคุณให้กับลูกค้า หรือเป็นของฝากให้กับแขกที่มาเยือน แต่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากสินค้าเหล่านี้เท่าที่ควร ซึ่งแนวทางการพัฒนาแบบแผนการจัดการกลุ่มผู้ประกอบการเพื่อให้เกิดความยั่งยืน หน่วยงานภาครัฐควรเป็นพี่เลี้ยงในการเสริมทักษะในการพัฒนาการผลิตสินค้า เพิ่มทักษะการบริหารงานของกลุ่มให้มีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การพัฒนา รูปแบบการจัดการ ผลิตภัณฑ์ชุมชน กลุ่มผู้ประกอบการ ความยั่งยืน

Abstract

This research aimed to 1) study the operational status of management models among community product entrepreneurs, 2) examine the challenges, obstacles, and needs related to the management models of these entrepreneur groups, and 3) propose guidelines for developing sustainable management models for community product entrepreneur groups in Ban Ton, Thungthong Subdistrict, Ban Khwao District, Chaiyaphum Province. Quantitative data were collected from a sample of 103 members of the Ban Ton community product entrepreneur group, while qualitative data were obtained through in-depth interviews with 12 participants and focus group discussions with 20 participants. The research employed statistical tools such as frequency, percentage, mean, and

¹ สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ Business Administration, Faculty of Art and Science, Chaiyaphum Rajabhat University) e-mail: (kununyakunun@gmail.com)

standard deviation, alongside a synthesis of in-depth interviews and focus group discussions to summarize the findings in essay form.

The research results indicated that the overall operational status of the management models received a "high" average score. Most of these groups were initially formed due to inspiration from government support, which began with participation in training programs and receiving materials for product manufacturing. However, the products created were often sold as supplementary items to the main products, such as silk, and thus served more as complimentary gifts for customers or souvenirs for visitors rather than generating significant additional income. For the management models to achieve sustainability, it was recommended that government agencies play a mentoring role by enhancing the groups' product development skills and improving their management efficiency.

Keywords: Development, Management Model, Community Products, Entrepreneurial Group, Sustainability

วันที่รับบทความ: 5 กรกฎาคม 2567 วันที่แก้ไขบทความ: 20 สิงหาคม 2567 วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 22 สิงหาคม 2567

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระดับฐานราก ให้ความสำคัญกับชุมชนท้องถิ่นเนื่องจากประชาชนในระดับฐานรากมีเป็นจำนวนมาก หากได้รับการพัฒนา สนับสนุนส่งเสริมจะสามารถนำทุนที่มีในท้องถิ่นของตนมาประยุกต์ใช้และพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน จากการนำทุนที่มีอยู่ในชุมชน ซึ่งประกอบด้วยทุนทางชีวภาพ คือทรัพยากรธรรมชาติ ทุนทางสังคม คือแรงงานของบุคคล และทุนทางวัฒนธรรม ซึ่งได้แก่ภูมิปัญญาท้องถิ่น นำมาสู่การเป็นผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชน การรวมตัวกันของคนในชุมชน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญของแนวคิด “วิสาหกิจชุมชน” ตำบลทุ่งทอง อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ เป็นอีกพื้นที่หนึ่งในจังหวัดชัยภูมิ ที่ประชาชนในชุมชน มีการประกอบกิจกรรมของชุมชนที่มีความหลากหลาย เช่นการทอผ้าไหม ทอผ้าฝ้าย จักสาน รวมถึงการแปรรูปอาหาร ซึ่งผลิตภัณฑ์ดังกล่าวประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนนี้จะสามารถสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวได้อีกทางหนึ่ง ทำให้ประชาชนที่ว่างจากการทำการเกษตร และรอฤดูกาลเก็บเกี่ยว ประชาชนสามารถประกอบอาชีพดังกล่าวและยังคงอาศัยอยู่ในชุมชนของตนเองได้ โดยไม่ต้องย้ายถิ่นฐาน ก็สามารถสร้างรายได้ให้กับครอบครัวได้อีกทางหนึ่ง ชุมชนเกิดความเข้มแข็งจากการพึ่งตนเองของคนในชุมชน

การรายงานข้อมูล FACTSHEET-จังหวัดชัยภูมิ ประจำเดือนตุลาคม 2566 พบว่า ข้อมูล OTOP Sales มีมูลค่าจำหน่ายสินค้า OTOP จำนวน 169.90 ล้านบาท จากการจำหน่ายสินค้าอัตลักษณ์ (TOP Identity Goods) จังหวัดชัยภูมิ ได้แก่ หม้าชัยภูมิ ผ้าไหมอำเภอบ้านเขว้า มะม่วงน้ำดอกไม้สีทองบ้านโหล่น อำเภอนองบัวแดง ส้มโอบางดีบ้านแท่น และตะโกดัดบ้านเขว้า อำเภอภูเขียว ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ถึงการสร้างรายได้แก่ชุมชนอย่างเป็นรูปธรรมตามนโยบายการพัฒนาที่มีชุมชนเป็นฐาน (สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์, 2566) แต่อย่างไรก็ตามหากชุมชนขาดการสนับสนุนส่งเสริมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาให้ความรู้ คอยเป็นพี่เลี้ยงในการดำเนินการ ก็จะไม่สามารถดำเนินการเป็นรูปแบบที่ชัดเจนให้กับคนในชุมชนได้ ในขณะเดียวกันหากได้รับการส่งเสริมพัฒนาแล้วจะทำให้ชุมชนได้รับผลดีทั้งด้านเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ซึ่งกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชน ในพื้นที่ ตำบลทุ่งทอง อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะเป็นความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ความก้าวหน้าของระบบสารสนเทศ การเปิดเสรีทางการค้า จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจ และต้องได้รับการพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มให้ครอบคลุมในประเด็นดังกล่าว เพื่อการบริหารจัดการกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ยั่งยืนต่อไป

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการพัฒนาแบบการจัดการของกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่ความยั่งยืน บ้านดอน ตำบลทุ่งทอง อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานรูปแบบการจัดการกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชน ศึกษาปัญหา อุปสรรค และความต้องการ รูปแบบการจัดการของกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชน และกำหนดแนวทางการพัฒนาแบบการจัดการกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่ความยั่งยืน บ้านดอน ตำบลทุ่งทอง อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานรูปแบบการจัดการกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชน บ้านดอน ตำบลทุ่งทอง อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ

1.2.2 เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และความต้องการ รูปแบบการจัดการของกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านดอน ตำบลทุ่งทอง อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ

1.2.3 เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาแบบการจัดการกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่ความยั่งยืนบ้านดอน ตำบลทุ่งทอง อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ด้านเนื้อหา เป็นการศึกษาสภาพการดำเนินงานรูปแบบการจัดการกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชน ปัญหา อุปสรรค และความต้องการ รูปแบบการจัดการของกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชน และการกำหนดแนวทางการพัฒนาแบบการจัดการกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่ความยั่งยืน บ้านดอน ตำบลทุ่งทอง อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ

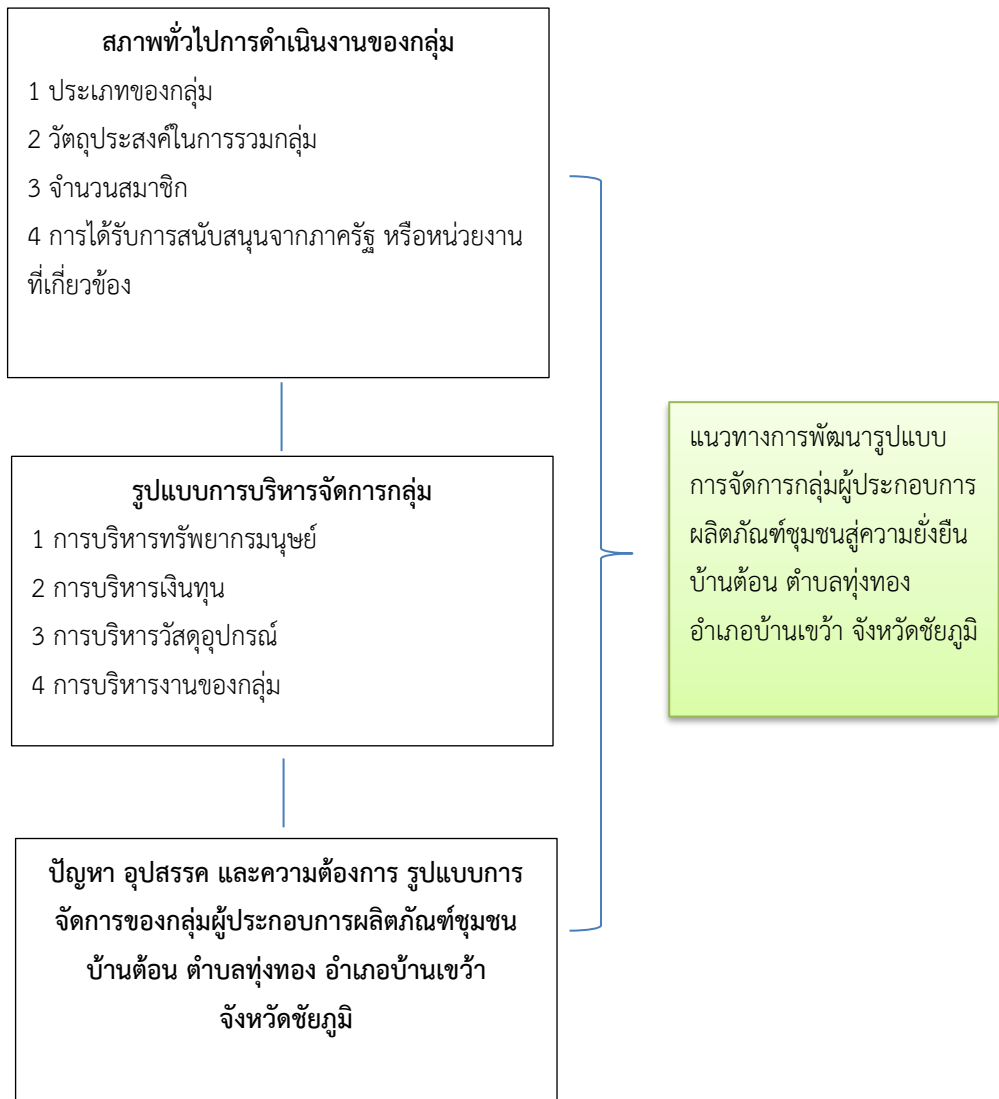
ด้านพื้นที่ และประชากรกลุ่มเป้าหมาย พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ตำบลทุ่งทอง อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ

ประชากรกลุ่มเป้าหมาย ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย กลุ่มผู้ผลิต ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชน ผู้วิจัยคัดเลือกจากกลุ่มอาชีพในตำบลทุ่งทอง อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย กลุ่มทอผ้าไหม กลุ่มสปูจากรังไหม และกลุ่มผลิตภัณฑ์จากเศษผ้า ผู้วิจัยทำการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ จำนวน 103 คน ที่เป็นสมาชิกกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชน เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากคณะกรรมการและตัวแทนสมาชิก จำนวน 12 คน และสนทนากลุ่มย่อย จำนวน 20 คน ประกอบด้วย คณะกรรมการและตัวแทนสมาชิกจากกลุ่มผู้ประกอบการ 3 กลุ่ม ผู้วิจัยได้คัดเลือกมาจากตัวแทนคณะกรรมการกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน สมาชิก 4 คน

ด้านเวลา การวิจัยครั้งนี้มีกำหนดระยะเวลา 6 เดือน ระหว่างวันที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2567

1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาและทบทวนวรรณกรรมดังกล่าวข้างต้น และข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชน บ้านดอน ตำบลทุ่งทอง อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ ผู้วิจัยได้นำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2. แนวคิดทฤษฎี

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการของกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่ความยั่งยืน บ้านดอน ตำบลทุ่งทอง อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ นั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.1 แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development)

การพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Sustainable Development ได้รับการกล่าวถึงอย่างต่อเนื่องขึ้นในทุกระดับทุกแวดวง ไม่ว่าจะเป็นระดับโลก ประเทศ สังคม อุตสาหกรรม หรือแม้แต่ภาคการศึกษา ทำให้คำว่า ‘การพัฒนาที่ยั่งยืน’

จึงกลายเป็นคำสำคัญแห่งศตวรรษ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จำกัดความไว้ว่า ‘การพัฒนาที่ยั่งยืน’ คือ “แนวทางการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ลดทอนความสามารถในการตอบสนองความต้องการของคนรุ่นหลัง (ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน, 2565) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) มีทั้งหมด 17 เป้าหมาย ซึ่งสะท้อน 3 เสาหลักของมิติความยั่งยืน ได้แก่ มิติด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม บวกอีก 2 มิติ ได้แก่ มิติด้านสันติภาพและสถาบัน และมิติด้านหุ้นส่วนการพัฒนา ซึ่งรวมเป็น 5 มิติ หรือเรียกว่า (5Ps)

การพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นการบูรณาการองค์ประกอบที่สำคัญที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ อาทิเช่น มิติด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม เป็นต้น ซึ่งทุกมิติต้องพัฒนาให้เกิดความสมดุล ส่งผลทำให้คุณภาพชีวิตของมนุษย์ดีขึ้น อีกทั้งยังคำนึงถึงผลกระทบที่จะส่งผลต่อไปในอนาคต

2.2 แนวคิดรูปแบบการจัดการกลุ่มที่ยั่งยืน

รูปแบบการจัดการที่ส่งผลให้กลุ่มเกิดความสำเร็และยั่งยืน

สลิลรดา รัตนพล (2566) กระบวนการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืนนั้นมีขั้นตอนสำคัญหลายขั้นตอน โดยรวมแล้วกลยุทธ์สำคัญในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืนคือ กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเมื่อร่วมมือและทำซ้ำ ๆ และคำนึงถึงความต้องการเฉพาะและมุมมองของกลุ่มและชุมชนการจัดการกลุ่มชุมชนที่เกิดความสำเร็และยั่งยืน

สังวาล อ่อนสี, อ่างใน สลิลรดา รัตนพล (2566) ผู้นำกลุ่มมีความเชื่อมั่นในแนวทางการทำเกษตรแบบใหม่เนื่องจากมองว่าการทำเกษตรแบบเดิมทำให้เกษตรกรไม่สามารถปลดหนี้สินได้จึงได้ค้นหาความต้องการของสมาชิกกลุ่มว่าแท้จริงแล้วเกษตรกรหรือสมาชิกกลุ่มต้องการอะไรและคำตอบที่ได้ คือ 1) ต้องการมีรายได้ที่เพิ่มขึ้นและนำความต้องการมากำหนดเป็นเป้าหมาย และออกแบบงานหรือกิจกรรม 2) จากเป้าหมายด้านรายได้ จึงได้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการตลาด เช่น การศึกษาดูงานกลุ่มที่ประสบความสำเร็จ 3) ร่วมกันถอดบทเรียนและนำมาปรับใช้ 4) นำมาประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม โดยการออกแบบแผนงาน และทิศทางการดำเนินงานของแต่ละกลุ่มตามความเหมาะสม

สมคิด บางโม (2562) ปัจจัยในการบริหาร 4M เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการจัดการให้เกิดความสำเร็ ประกอบด้วย 1) ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Man) 2) ด้านการบริหารเงินทุน (Money) 3) ด้านการบริหารวัสดุอุปกรณ์ (Material) และ 4) ด้านการบริหารงานของกลุ่ม เมื่อกล่าวถึง 4M นั้นแสดงว่า องค์กรจะมีกระบวนการอย่างไรในการจัดการบริหาร จัดระเบียบ ควบคุม และกำหนดวัฒนธรรมขององค์กร ซึ่งเป็นการบริหารทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด และการทำงานขององค์กรทั้งหมดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพได้อย่างเต็มศักยภาพ จะส่งผลต่อความสำเร็ขององค์กร

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการของกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่ความยั่งยืน บ้านดอน ตำบลทุ่งทอง อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ หรือแบบผสมผสาน (Mixed Method) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยครอบคลุมเรื่องตามลำดับ ดังนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ที่เป็นสมาชิกกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชน บ้านดอน ตำบลทุ่งทอง อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ เป็นสมาชิกของกลุ่มผู้ประกอบการทั้ง 3 กลุ่ม จำนวนทั้งสิ้น 140 คน

กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยใช้ตารางการกำหนดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (1970) จะได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ทั้งสิ้น 103 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นของคณะกรรมการ และสมาชิกกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชน บ้านดอน ตำบลทุ่งทอง อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานรูปแบบการจัดการกลุ่ม แบบสอบถามได้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ และการศึกษา ตอนที่ 2 ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม โดยสร้างแบบ Rating Scale เพื่อเป็นแนวทางให้ได้ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานรูปแบบการจัดการกลุ่ม ประกอบด้วย ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ด้านการบริหารเงินทุน ด้านการบริหารวัสดุอุปกรณ์ และด้านการบริหารงานของกลุ่ม

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยทำการตรวจสอบการหาความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach' alpha Coefficient) โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับประชากรที่มีลักษณะเหมือนกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ผลจากการคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยรวมได้ค่าความเชื่อมั่น 0.92 ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นในระดับที่ยอมรับได้ และนำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของข้อมูลและตอบวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) ข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ และการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ และร้อยละ 2) ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานรูปแบบการจัดการกลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิจัยเชิงคุณภาพ

ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และความต้องการ รูปแบบการจัดการของกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชน บ้านดอน ตำบลทุ่งทอง อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างจากกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นคณะกรรมการกลุ่มผู้ประกอบการ จำนวน 6 คน และตัวแทนสมาชิก จำนวน 6 คน รวม 12 คน ดำเนินการสนทนากลุ่มย่อย เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่ความยั่งยืน บ้านดอน ตำบลทุ่งทอง อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ จากผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย คณะกรรมการ และตัวแทนสมาชิก จากกลุ่มผู้ประกอบการ 3 กลุ่ม ผู้วิจัยได้คัดเลือกมาจากตัวแทนคณะกรรมการกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน สมาชิก 4 คน รวม จำนวน 20 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview Form) แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา และตำแหน่ง ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และความต้องการรูปแบบการจัดการของกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชน บ้านดอน ตำบลทุ่งทอง อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย 1) สภาพทั่วไปการดำเนินงานของกลุ่ม 2) รูปแบบการบริหารจัดการกลุ่ม และ 3) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยวิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และความต้องการรูปแบบการจัดการของกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชน บ้านดอน ตำบลทุ่งทอง อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ และสังเคราะห์ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มย่อย เพื่อสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย โดยนำเสนอเป็นความเรียง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยดำเนินการประสานกับผู้นำชุมชน ประธานกลุ่ม และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับคณะกรรมการ และสมาชิกกลุ่มทั้ง 3 กลุ่ม

2. ผู้วิจัยดำเนินการประสานกับผู้นำชุมชน ประธานกลุ่ม และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้ข้อมูลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และความต้องการรูปแบบการจัดการของกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชน บ้านดอน ตำบลทุ่งทอง อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ โดยคัดเลือกจากผู้ที่เป็นคณะกรรมการ และสมาชิกของกลุ่มผู้ประกอบการทั้ง 3 กลุ่ม ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลจนเสร็จสิ้นกระบวนการวิจัย

3. ผู้วิจัยดำเนินการประสานกับผู้นำชุมชน ประธานกลุ่ม และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้ข้อมูลที่ใช้เป็นแนวทาง เพื่อให้ได้ข้อมูลในการกำหนดแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่ความยั่งยืน บ้านดอน ตำบลทุ่งทอง อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ จากกลุ่มผู้ประกอบการ 3 กลุ่ม ผู้วิจัยดำเนินการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล/กลุ่มเป้าหมาย โดยคัดเลือกมาจากตัวแทนคณะกรรมการกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน สมาชิก 4 คน รวมจำนวน 20 คน ซึ่งเป็นผู้มีความเข้าใจ และทราบข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่ความยั่งยืน บ้านดอน ตำบลทุ่งทอง อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิและเข้าร่วมการวิจัยจนเสร็จสิ้นกระบวนการ

4. สรุปผลการวิจัย

4.1 สภาพการดำเนินงานรูปแบบการจัดการกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชน บ้านดอน ตำบลทุ่งทอง อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มผู้ประกอบการ ผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่ความยั่งยืน บ้านดอน ตำบลทุ่งทอง อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงาน รูปแบบการจัดการกลุ่ม จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 103 คน พบว่า การประเมินความคิดเห็นของคณะกรรมการ และสมาชิกกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชน บ้านดอน ตำบลทุ่งทอง อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานรูปแบบการจัดการกลุ่ม ในภาพรวม คะแนนเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับ “มาก” ($\bar{X} = 4.02$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการบริหารวัสดุอุปกรณ์ คะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ($\bar{X} = 4.39$) รองลงมาคือ ด้านการบริหารงานของกลุ่ม ($\bar{X} = 4.24$) ด้านการบริหารเงินทุน ($\bar{X} = 3.95$) และด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ($\bar{X} = 3.51$)

ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ คะแนนเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับ “มาก” ($\bar{X} = 3.51$) เมื่อพิจารณารายประเด็นคำถาม พบว่า แรงงาน/สมาชิกมีทักษะเพียงพอต่องานที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{X} = 3.88$) รองลงมาคือ แรงงาน/สมาชิกได้รับการพัฒนาทักษะความรู้อย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.56$) และแรงงาน/สมาชิกมีเพียงพอต่อการผลิต ($\bar{X} = 3.48$)

ด้านการบริหารเงินทุน คะแนนเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับ “มาก” ($\bar{X} = 3.95$) เมื่อพิจารณารายประเด็นคำถาม พบว่า ข้อคำถามที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินให้สมาชิกได้ทราบอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.36$) รองลงมาคือ มีการจัดบันทึกการใช้จ่ายเงินของกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.29$) และมีการจัดสรรกำไรอย่างเป็นสัดส่วน และมีความชัดเจน ($\bar{X} = 4.28$)

ด้านการบริหารวัสดุอุปกรณ์ คะแนนเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ($\bar{X} = 4.39$) เมื่อพิจารณารายประเด็นคำถาม พบว่า ข้อคำถามที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ วัสดุุดิบมีเพียงพอต่อการผลิต ($\bar{X} = 4.52$) รองลงมาคือ ปริมาณการผลิตในแต่ละครั้งสอดคล้องและเพียงพอกับความต้องการของลูกค้า ($\bar{X} = 4.48$) และวัสดุุดิบที่ใช้ในการผลิตสามารถปลูกหรือผลิตทดแทนได้เพียงพอและยั่งยืนต่อชุมชน ($\bar{X} = 4.40$)

ด้านการบริหารงานของกลุ่ม คะแนนเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ($\bar{X} = 4.24$) เมื่อพิจารณารายประเด็นคำถาม พบว่า ข้อคำถามที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ ปริมาณการผลิตในแต่ละครั้งสอดคล้องและเพียงพอกับความต้องการของลูกค้า ($\bar{X} = 4.33$) รองลงมาคือ วัสดุุดิบที่ใช้ในการผลิตสามารถปลูกหรือผลิตทดแทนได้เพียงพอและยั่งยืนต่อชุมชน ($\bar{X} = 4.32$) และวัสดุุดิบที่ใช้ในการผลิตสามารถหาได้ในชุมชน ($\bar{X} = 4.30$)

4.2 ปัญหา อุปสรรค และความต้องการ รูปแบบการจัดการของกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านดอน ตำบลทุ่งทอง อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ

การดำเนินงานของกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่ความยั่งยืนบ้านดอน ตำบลทุ่งทอง อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ โดยส่วนใหญ่จุดเริ่มต้นในการจัดตั้งกลุ่มมีแรงบันดาลใจจากการได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ โดยเริ่มจากการเข้าร่วมฝึกอบรม และการได้รับสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในการผลิตสินค้า รวมไปถึงการนำผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาให้เป็นสินค้าเพื่อขายโดยมีการออกแบบผลิตภัณฑ์ด้วยตนเอง และวัสดุุดิบที่

นำมาใช้ในการผลิตประมาณ 90% สามารถหาได้ในชุมชน ซึ่งเป็นสินค้าจากชาวบ้านผลิตขึ้นมา โดยกลุ่มเป้าหมายของลูกค้าที่ซื้อสินค้าเริ่มจากการขายในชุมชน และขยายไปยังกลุ่มลูกค้าที่เป็นผู้มาเยือนชุมชนซื้อเป็นของฝาก ประเภทของสินค้า ได้แก่ การผลิตผ้าไหมมีการออกแบบลวดลายต่าง ๆ ตามความนิยมของกลุ่มผู้ใช้สินค้า การผลิตสินค้าจากเศษผ้า ซึ่งเป็นวัสดุเหลือใช้ เช่น นำมาทำเป็นหมวก กระเป๋าผ้า รวมถึงการผลิตสบู่จากรังไหม

ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านดอน ทั้ง 3 กลุ่มนี้ มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับคุณภาพของสินค้า และมีการออกแบบตามความต้องการของกลุ่มผู้ใช้สินค้า โดยเฉพาะการทอผ้าไหม ผู้ซื้อสามารถสั่งทำระบุสี และลวดลายตามชอบได้ รวมถึงกลุ่มผู้ซื้อสินค้าส่วนใหญ่จะเป็นคนในพื้นที่ และใช้ผลิตภัณฑ์เหล่านี้ตามงานประเพณี และงานสำคัญ ๆ ต่าง ๆ อีกทั้งมีการทำการตลาดผ่านงานแสดงสินค้าต่าง ๆ ที่ภาครัฐสนับสนุนให้ไปขายโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายในการเช่าสถานที่ ปัญหาด้านการตลาดมีประเด็นที่น่าสนใจของกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านดอน ได้มีการทดลองขายผ่านช่องทางออนไลน์ แต่ยังขาดความมั่นใจในการขายสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ ด้วยเหตุปัจจัยหลายประการ อาทิเช่น ภาพสีที่ลงขายในออนไลน์อาจจะไม่ตรงกับภาพสินค้าจริง จึงเกรงว่าลูกค้าอาจจะไม่พอใจในสินค้าแล้วถูกตักกลับ และไม่มั่นใจในความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นจากการขายสินค้าออนไลน์ในหลาย ๆ ด้าน

ประเด็นเงินทุนหมุนเวียนของกลุ่ม ส่วนใหญ่การบริหารจัดการเงินทุนหมุนเวียนของกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านดอน ส่วนใหญ่ ไม่มีงบประมาณที่สะสมไว้ในส่วนกลางของกลุ่ม เป็นการดำเนินงานโดยใช้วัสดุอุปกรณ์ที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐร่วมกัน และสนับสนุนวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตร่วมกัน ซึ่งเป็นวัตถุดิบที่สามารถหาได้ในท้องถิ่น อีกทั้งการขายสินค้า กลุ่มจะให้อิสระต่อสมาชิกในการขาย ซึ่งเป็นการขายแบบต่างคนต่างขายเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้กลุ่มไม่มีเงินทุนหมุนเวียนภายในกลุ่ม

ประเด็นความยั่งยืนของกลุ่ม ซึ่งในภาพรวมส่วนใหญ่ หากพิจารณาจากต้นทุนในการผลิตสินค้าโดยเฉพาะอย่างยิ่งการทอผ้าไหม นับว่าเป็นกลุ่มที่จะมีความยั่งยืนมากที่สุด เนื่องจากบริบทของชุมชนบ้านดอน มีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับการทอผ้าถึงแม้จะไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ แต่การทอผ้าก็ยังคงมีการดำเนินการอยู่อย่างต่อเนื่อง แต่ในขณะเดียวกัน หากเปรียบเทียบกับกลุ่มผลิตสบู่จากรังไหม และกลุ่มผลิตภัณฑ์จากเศษผ้า ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่เรียกว่าเป็นการประยุกต์ใช้วัสดุ หรือวัตถุดิบที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ในการแปรรูปเป็นสินค้า แต่ไม่ใช่วิถีชีวิตดั้งเดิม ดังนั้นหากขาดการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐที่จะเข้ามาเป็นพี่เลี้ยง และสนับสนุนส่งเสริมในด้านอื่น ๆ ให้กับกลุ่มเหล่านี้ อาจส่งผลทำให้เกิดการล่มสลายได้โดยง่าย เนื่องจากการผลิตสินค้าเหล่านี้ จุดเริ่มต้นมาจากการได้รับการฝึกอบรมจากหน่วยงานภาครัฐ และนำมาสู่การจัดตั้งกลุ่ม แต่เมื่อผลิตสินค้าไว้เพื่อขาย แล้วนำไปขายเป็นสินค้าเสริมจากสินค้าหลักซึ่งสินค้าหลักคือผ้าไหม จึงทำให้สินค้าเหล่านี้อาจเป็นได้แค่ของแถมให้กับลูกค้า หรือเป็นของฝากให้กับแขกที่มาเยือน แต่ไม่ก่อให้เกิดรายได้จากการขายสินค้าเหล่านี้

จากประเด็นความยั่งยืนของกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านดอน ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐในรูปแบบของวัสดุ อุปกรณ์ และการจัดหาแหล่งจำหน่ายสินค้า เช่น การได้รับจักรเย็บผ้าสำหรับการแปรรูปสินค้า อุปกรณ์ในการเลี้ยงไหม หรือเส้นไหม เป็นต้น

รูปแบบการจัดการของกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านดอน ตำบลทุ่งทอง อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ ตามประเด็นดังต่อไปนี้

การบริหารทรัพยากรมนุษย์ พบว่า กลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านดอน มีการบริหารทรัพยากรมนุษย์บนพื้นฐานการพิจารณาความเหมาะสมกับงานตามความสามารถของสมาชิก โดยการวิเคราะห์ถึงความชำนาญ ในการทำงานที่แต่ละคนมีแตกต่างกัน และมอบหมายกระจายงานออกไปตามความถนัดของสมาชิก อีกทั้งสมาชิกในกลุ่มยังมีกลุ่มที่ยังเป็นวัยแรงงานที่สามารถเป็นกำลังทดแทน และมีศักยภาพในการขับเคลื่อนการทำงานของกลุ่มต่อไปได้อย่างยั่งยืน แต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากสมาชิกของกลุ่มหากพิจารณาในประเด็นด้านระดับการศึกษา จะพบว่าส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา และมีมัธยมศึกษา ซึ่งอาจส่งผลทำให้ความพร้อมในด้านการใช้เทคโนโลยี และการปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคสังคมออนไลน์ เป็นไปได้ช้า ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งทำให้กลุ่มเกิดการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้ช้าตามมาด้วย ประเด็นดังกล่าวอาจส่งผลต่อความยั่งยืนของกลุ่มในอนาคตได้

การบริหารเงินทุน พบว่า กลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านดอน มีการบริหารเงินทุน ที่ยังไม่เป็นระบบ ไม่มีระบบบัญชีที่ดี หรืออาจจะไม่มีการทำบัญชีเลย ซึ่งทำให้การบริหารงานของกลุ่มไม่ทราบที่มาที่ไปของต้นทุน หรือ กำไรที่แท้จริงของกลุ่ม รวมถึงปัญหาในการขาดเงินลงทุนเพื่อใช้ในการพัฒนา กลุ่ม ซึ่งส่งผลทำให้ไม่สามารถเข้าถึงแหล่ง เงินทุนจากสถาบันการเงินได้ เพราะการขอสินเชื่อจากสถาบันการเงินจะต้องมีการทำบัญชี มีการบริหารการเงินของกลุ่ม ที่เป็นระบบ ซึ่งส่งผลทำให้กลุ่มขาดสภาพคล่องในการบริหาร

การบริหารวัสดุอุปกรณ์ พบว่า กลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านดอน ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงาน ภาครัฐในการสนับสนุนเครื่องจักร และวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตเป็นระยะ แต่ยังคงขาดความต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภายหลังจากการฝึกอบรมและได้รับเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตมาแล้ว แต่ยังขาดการฝึกอบรมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้การผลิตไม่มีการพัฒนาคุณภาพ และเทคนิคการผลิตแบบใหม่ ที่จะนำมาสู่การพัฒนาสินค้าของกลุ่ม ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านดอน และอาจส่งผลทำให้เครื่องจักร วัสดุอุปกรณ์ที่ได้รับมาจากหน่วยงานภาครัฐ ใช้งานได้ไม่คุ้มค่าเท่าที่ควรจะเป็น

การบริหารงานของกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านดอน ยังขาดความชัดเจนในการ บริหารงานของกลุ่มในลักษณะของโครงสร้างขององค์กรที่ชัดเจน ซึ่งบางครั้งการทำงานของกลุ่มเป็นลักษณะ การมอบหมายงานด้วยจิตอาสา และความพร้อมของแต่ละคน ซึ่งทำให้เกิดความสับสนในการติดต่อประสานงานได้ และ ในบทบาทการบริหารงานของกลุ่ม คณะกรรมการกลุ่มโดยส่วนใหญ่จะดูแลหลายกลุ่ม และทำงานให้กับชุมชนในด้านอื่น ๆ ด้วย ซึ่งอาจจะทำให้เกิดความสับสนในการทำงานได้

4.3 แนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่ความยั่งยืน บ้านดอน ตำบล พึ่งทอง อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ

การบริหารทรัพยากรมนุษย์ พบว่า กลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชน ควรมีการวางแผนเกี่ยวกับการบริหาร ทรัพยากรมนุษย์ เพื่อรองรับกำลังแรงงานทดแทนที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ด้วยช่วงอายุของสมาชิกที่เป็นกำลังผลิต รวมไปถึง ถึงด้านสุขภาพของสมาชิก และด้านการศึกษาของสมาชิก ดังนั้นการวางแผนรองรับด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของ กลุ่ม จึงควรได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐที่จะเข้ามามีบทบาทเป็นพี่เลี้ยง ให้ความรู้ และให้ความสำคัญกับ การวางแผนรองรับด้านแรงงานซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการผลิต และศักยภาพของกลุ่มในด้านอื่น ๆ ด้วย

การบริหารเงินทุน พบว่า กลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชน ควรได้รับการฝึกอบรมจากหน่วยงานภาครัฐ และมีการออกข้อบังคับ หรือระเบียบเรื่องการบริหารการเงินของกลุ่ม และมีการตรวจบัญชีจากหน่วยงานภาครัฐอย่าง สม่าเสมอ เพื่อให้กลุ่มสามารถทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย และสามารถบริหารเงินทุนให้เป็นไปตามความจริง ก่อให้เกิด ความเชื่อมั่นต่อสถาบันการเงินซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาของกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนต่อไปได้ในอนาคต

การบริหารวัสดุอุปกรณ์ พบว่า กลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชน ควรได้รับการสนับสนุนจากรัฐ อย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความยั่งยืน และหน่วยงานภาครัฐต้องเป็นผู้ถ่ายทอดให้ความรู้ เป็นพี่เลี้ยงในการเสริมสร้าง ทักษะในการพัฒนาการผลิตสินค้าให้ได้มาตรฐาน และมีการพัฒนาสินค้าในรูปแบบใหม่ ที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการ ใช้วัสดุอุปกรณ์ที่ได้รับมาอย่างคุ้มค่า

การบริหารงานของกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชน ยังขาดความชัดเจนในการบริหารงานของ กลุ่มในลักษณะของโครงสร้างขององค์กร ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน จะต้องเข้ามามีบทบาทในการทำ หน้าที่เป็นพี่เลี้ยง และฝึกอบรมให้กับกลุ่ม เพื่อพัฒนาความรู้ทักษะการบริหารงานของกลุ่มให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และหากกลุ่มได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จะส่งผลทำให้การบริหารงานของกลุ่มเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ ส่งผลถึงความยั่งยืนของกลุ่มต่อไป

5. อภิปรายผล

สภาพการดำเนินงานรูปแบบการจัดการกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านดอน ตำบลทุ่งทอง อำเภอ บ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ จาก การประเมินความคิดเห็นของคณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชน บ้านดอน ตำบลทุ่งทอง อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานรูปแบบการจัดการกลุ่ม พบว่า การประเมินความคิดเห็นของคณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชน บ้านดอน ตำบลทุ่งทอง อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานรูปแบบการจัดการกลุ่ม ในภาพรวม คะแนนเฉลี่ยโดยรวม อยู่ในระดับ “มาก” ($\bar{X} = 4.02$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการบริหารวัสดุอุปกรณ์ คะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ($\bar{X} = 4.39$) รองลงมาคือ ด้านการบริหารงานของกลุ่ม ($\bar{X} = 4.24$) ด้านการบริหารเงินทุน ($\bar{X} = 3.95$) และด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ($\bar{X} = 3.51$) สอดคล้องกับ สลิลรดา รัตน์พลที (2566) การพัฒนารูปแบบ การจัดการวิสาหกิจชุมชนเพื่อความยั่งยืน ตำบลชัยมงคล อำเภอคลองหาด จังหวัดสระแก้ว ผลการวิจัย พบว่า มีความ จำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาต้นแบบวิสาหกิจชุมชนในการเข้าสู่ตลาดอย่างเป็นระบบ เพื่อช่วยลดเวลาให้กระชับขึ้น อีกทั้ง ยังสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน ทั้งนี้ยังพบว่าปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ ความสามารถในการผลิต คือปัจจัยด้านแรงงาน และเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งทำให้ผลิตสินค้าไม่เพียงพอต่อความต้องการ ของตลาด และยังพบว่ามีปัญหาในด้านการบริหารช่องทางการตลาด และการสร้างการรับรู้ตราสินค้าที่ยังไม่มากพอ รวมถึงความทันสมัย

ปัญหา อุปสรรค และความต้องการรูปแบบการจัดการของกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านดอน ตำบล ทุ่งทอง อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ สภาพทั่วไปในการดำเนินงานของกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่ความ ยั่งยืน บ้านดอน ตำบลทุ่งทอง อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ โดยส่วนใหญ่จุดเริ่มต้นในการจัดตั้งกลุ่มมีแรงบันดาลใจ จากการได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ โดยเริ่มจากการเข้าร่วมฝึกอบรม และการได้รับสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์เพื่อใช้ในการผลิตสินค้า รวมไปถึงการนำผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาให้เป็นสินค้าเพื่อขายโดยมี การออกแบบผลิตภัณฑ์ด้วยตนเอง และวัตถุดิบที่นำมาใช้ในการผลิตประมาณ 90% สามารถหาได้ในชุมชน ซึ่งเป็นสินค้า จากชาวบ้านผลิตขึ้นมา โดยกลุ่มเป้าหมายของลูกค้าที่ซื้อสินค้าเริ่มจากการขายในชุมชน และขยายไปยังกลุ่มลูกค้าที่เป็น ผู้มาเยือนชุมชนซื้อเป็นของฝาก ประเภทของสินค้า ได้แก่ การผลิตผ้าไหมมีการออกแบบลวดลายต่าง ๆ ตามความนิยม ของกลุ่มผู้ใช้สินค้า การผลิตสินค้าจากเศษผ้าซึ่งเป็นวัสดุเหลือใช้ เช่น นำมาทำเป็นหมวก กระเป๋าผ้า รวมถึงการผลิตสบู่ จากรังไหม ซึ่งในภาพรวมส่วนใหญ่ หากพิจารณาจากต้นทุนในการผลิตสินค้าโดยเฉพาะอย่างยิ่งการทอผ้าไหม นับว่าเป็น กลุ่มที่จะมีความยั่งยืนมากที่สุด เนื่องจากบริบทของชุมชนบ้านดอน มีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับการทอผ้าถึงแม้จะไม่ได้รับการ สนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ แต่การทอผ้าก็ยังคงมีการดำเนินการอยู่อย่างต่อเนื่อง แต่ในขณะเดียวกัน หากเปรียบเทียบกับ กลุ่มผลิตสบู่จากรังไหม และกลุ่มผลิตภัณฑ์จากเศษผ้า ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่เรียกว่าเป็นการ ประยุกต์ใช้วัสดุ หรือวัตถุดิบที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ในการแปรรูปเป็นสินค้า แต่ไม่ใช่วิถีชีวิตดั้งเดิม ดังนั้นหากขาดการได้รับ การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐที่จะเข้ามาเป็นพี่เลี้ยง และสนับสนุนส่งเสริมในด้านอื่น ๆ ให้กับกลุ่มเหล่านี้ อาจส่งผล ทำให้เกิดการล่มสลายได้โดยง่าย เนื่องจากการผลิตสินค้าเหล่านี้ จุดเริ่มต้นมาจากการได้รับการฝึกอบรมจากหน่วยงาน ภาครัฐ และนำมาสู่การจัดตั้งกลุ่ม แต่เมื่อผลิตสินค้าไว้เพื่อขาย แล้วนำไปขายเป็นสินค้าเสริมจากสินค้าหลัก ซึ่งสินค้า หลักคือผ้าไหม จึงทำให้สินค้าเหล่านี้อาจเป็นได้แค่ของแถมให้กับลูกค้า หรือเป็นของฝากให้กับแขกที่มาเยือน แต่ไม่ ก่อให้เกิดรายได้จากการขายสินค้าเหล่านี้ สอดคล้องกับ ปณิดา แฉ่งนาลาว และธรีนิ มณีศรี (2563) รูปแบบการจัดการ ใช่อุปทานวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสินค้าเกษตรอย่างยั่งยืน ผลการวิจัยพบว่า ความสำเร็จและความยั่งยืนของกลุ่มวิสาหกิจ ชุมชนสินค้าเกษตรนั้น จะต้องอาศัยความมีส่วนร่วมระหว่างผู้นำและสมาชิก และร่วมกันนำทุนทางวัฒนธรรมของชุมชน และท้องถิ่นสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับการผลิตสินค้า อีกทั้งยังต้องอาศัยความร่วมมือและความช่วยเหลือจากหน่วยงาน ภาครัฐและเอกชนในการกำกับดูแลกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสินค้าเกษตรอย่างต่อเนื่อง หากมองถึงความยั่งยืนของกลุ่มจะต้อง คำนึงถึงและให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมของชุมชน รวมถึงการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง

รูปแบบการจัดการของกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านดอน ตำบลทุ่งทอง อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ พบว่า 1) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ พบว่า กลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านดอน มีการบริหารทรัพยากรมนุษย์บนพื้นฐานการพิจารณาความเหมาะสมกับงานตามความสามารถของสมาชิก โดยการวิเคราะห์ถึงความชำนาญในการทำงานที่แต่ละคนมีแตกต่างกัน และมอบหมายกระจายงานออกไปตามความถนัดของสมาชิก อีกทั้งสมาชิกในกลุ่มยังมีกลุ่มที่ยังเป็นวัยแรงงานที่สามารถเป็นกำลังทดแทน และมีศักยภาพในการขับเคลื่อนการทำงานของกลุ่มต่อไปได้อย่างยั่งยืน แต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากสมาชิกของกลุ่มหากพิจารณาในประเด็นด้านระดับการศึกษา จะพบว่าส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ซึ่งอาจส่งผลทำให้ความพร้อมในด้านการใช้เทคโนโลยี และการปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคสังคมออนไลน์เป็นไปได้ช้า ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งทำให้กลุ่มเกิดการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้ช้าตามมาด้วย ประเด็นดังกล่าวอาจส่งผลต่อความยั่งยืนของกลุ่มในอนาคตได้ 2) การบริหารเงินทุน พบว่า กลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านดอน มีการบริหารเงินทุน ที่ยังไม่เป็นระบบ ไม่มีระบบบัญชีที่ดี หรืออาจจะไม่มีการทำบัญชีเลย ซึ่งทำให้การบริหารงานของกลุ่มไม่ทราบที่มาที่ไปของต้นทุน หรือกำไร ที่แท้จริงของกลุ่ม รวมถึงปัญหาในการขาดเงินลงทุนเพื่อใช้ในการพัฒนา กลุ่ม ซึ่งส่งผลทำให้ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนจากสถาบันการเงินได้ เพราะการขอสินเชื่อจากสถาบันการเงินจะต้องมีการทำบัญชี มีการบริหารการเงินของกลุ่มที่เป็นระบบ ซึ่งส่งผลทำให้กลุ่มขาดสภาพคล่องในการบริหาร 3) การบริหารวัสดุอุปกรณ์ พบว่า กลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านดอน ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐในการสนับสนุนเครื่องจักรและวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตเป็นระยะ แต่ยังคงขาดความต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภายหลังจากการฝึกอบรมและได้รับเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตมาแล้ว แต่ยังคงขาดการฝึกอบรมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้การผลิตไม่มีการพัฒนาคุณภาพ และเทคนิคการผลิตแบบใหม่ ที่จะนำมาสู่การพัฒนาสินค้าของกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านดอน และอาจส่งผลทำให้เครื่องจักร วัสดุอุปกรณ์ที่ได้รับมาจากหน่วยงานภาครัฐ ใช้งานได้ไม่คุ้มค่าเท่าที่ควรจะเป็น 4) การบริหารงานของกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านดอน ยังขาดความชัดเจนในการบริหารงานของกลุ่มในลักษณะของโครงสร้างขององค์กรที่ชัดเจน ซึ่งบางครั้งการทำงานของกลุ่มเป็นลักษณะ การมอบหมายงานด้วยจิตอาสา และความพร้อมของแต่ละคน ซึ่งทำให้เกิดความสับสนในการติดต่อประสานงานได้ และในบทบาทการบริหารงานของกลุ่ม คณะกรรมการกลุ่มโดยส่วนใหญ่จะดูแลหลายกลุ่ม และทำงานให้กับชุมชนในด้านอื่น ๆ ด้วย ซึ่งอาจจะทำให้เกิดความสับสนในการทำงานได้ สอดคล้องกับ รงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และอุทิศ สังขรัตน์ (2557) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตกลุ่มทะเลสาบสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยทางด้านสังคม เอื้ออำนวยต่อผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ส่วนปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี และปัจจัยทางด้านนิเวศวิทยา เป็นปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงาน

แนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่ความยั่งยืน บ้านดอน ตำบลทุ่งทอง อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ พบว่า 1) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ พบว่า กลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชน ควรมีการวางแผนเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ เพื่อรองรับกำลังแรงงานทดแทนที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ด้วยช่วงอายุของสมาชิกที่เป็นกำลังผลิต รวมไปถึงด้านสุขภาพของสมาชิก ดังนั้นการวางแผนรองรับด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของกลุ่ม จึงควรได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐที่จะเข้ามามีบทบาทเป็นพี่เลี้ยง ให้ความรู้ และให้ความสำคัญกับการวางแผนรองรับด้านแรงงานซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการผลิต และศักยภาพของกลุ่มในด้านอื่น ๆ ด้วย 2) การบริหารเงินทุน พบว่า กลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชน ควรได้รับการฝึกอบรมจากหน่วยงานภาครัฐ และมีการออกข้อบังคับหรือระเบียบเรื่องการบริหารการเงินของกลุ่ม และมีการตรวจบัญชีจากหน่วยงานภาครัฐอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้กลุ่มสามารถทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย และสามารถบริหารเงินทุนให้เป็นไปตามความจริง ก่อให้เกิดความเชื่อมั่นต่อสถาบันการเงินซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาของกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนต่อไปได้ในอนาคต 3) การบริหารวัสดุอุปกรณ์ พบว่า กลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชน ควรได้รับการสนับสนุนจากรัฐ ซึ่งจะต้องสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิต และนอกจากนี้ยังต้องเป็นผู้ให้ความรู้ เป็นพี่เลี้ยงในการเสริมสร้างทักษะในการพัฒนาการผลิตสินค้าให้ได้มาตรฐาน และมีการพัฒนาสินค้าในรูปแบบใหม่ ที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการใช้วัสดุอุปกรณ์ที่ได้รับมาอย่างคุ้มค่า 4) การบริหารงาน

ของกลุ่มพบว่า กลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน จะต้องเข้ามามีบทบาทในการทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง และฝึกอบรมให้กับกลุ่ม เพื่อพัฒนาความรู้ทักษะการบริหารงานของกลุ่มให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และหากกลุ่มได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จะส่งผลทำให้การบริหารงานของกลุ่มเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลถึงความยั่งยืนของกลุ่มต่อไป สอดคล้องกับ ยรรยงค์ ธัชพล และคณะ (2562) กระบวนการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา : วิสาหกิจชุมชนจังหวัดน่าน ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน พบว่า มีการดำเนิน กิจกรรมด้วยการนำภูมิปัญญาชาวบ้านของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งชาวบ้านเป็นเจ้าของธุรกิจร่วมกัน มีการบริหารงานอย่างเป็นระบบ มีการแบ่งโครงสร้างการทำงาน การผลิต/ทรัพยากรการผลิต เน้นคนในชุมชน ร่วมกันระดมความคิด เพื่อการผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพและได้การเงิน/บัญชี มีการบริหาร จัดการการเงินและบัญชีที่เป็นระบบและตรวจสอบได้ มีการเปิดเผยข้อมูลการเงิน บัญชีอย่างสม่ำเสมอ การตลาด เน้นจัดจำหน่ายสินค้าของวิสาหกิจชุมชน มีจำหน่ายทั้งปลีกและส่ง ภายใน/ต่างจังหวัด ตลาด Online และตลาดต่างประเทศ และมีการกำหนดกฎระเบียบหรือข้อตกลง ให้ความสำคัญกับการจัดสรรผลประโยชน์ที่เท่าเทียมกัน มีการจัดสวัสดิการแก่สมาชิกและชุมชนอย่างเหมาะสม 2) การวิเคราะห์กระบวนการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน พบว่า (Plan) การวางแผน ชาวบ้านเกิดการริเริ่มรวมกลุ่มกัน ก่อตั้งวิสาหกิจชุมชน และพัฒนากระบวนการอย่าง มีขั้นตอน ด้วยการวางแผนอย่างมีส่วนร่วม (Do) การลงมือปฏิบัติ วิสาหกิจชุมชนมีโครงสร้างการบริหารองค์กรที่ชัดเจน และการบริหารจัดการคนให้เหมาะสมกับบทบาท (Check) การตรวจสอบ เพื่อความโปร่งใสในการดำเนินงาน มีกฎระเบียบ หรือข้อตกลง ข้อบังคับ ในการจัดสวัสดิการแก่สมาชิกและชุมชน เน้นการจัดสรรผลประโยชน์ของสมาชิกให้ (Action) ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขส่วนที่มีปัญหา จำเป็นต้องยกระดับปรับปรุงคุณภาพผลิตภัณฑ์ และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานภูมิปัญญาสากล มีการพัฒนาเครือข่ายร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ และมีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อยกระดับการจัดเก็บภูมิปัญญาเกี่ยวกับ สมุนไพรและทรัพยากรท้องถิ่นให้เกิดความยั่งยืนอย่างมีระบบต่อไป 3) แนวทางในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน พบว่า คณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มต้องเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ เป็นแกนนำผลักดันให้กลุ่มมีความเข้มแข็ง โดยการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการที่เป็นระบบ ผลิตภัณฑ์ชุมชนต้องมีอัตลักษณ์ นำเสนอ Story เรื่องราวความเป็นมาของผลิตภัณฑ์ที่แสดงถึงความเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มของสินค้าสู่ Smart Product และพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตให้มีความทันสมัย เพื่อเพิ่มกระบวนการผลิตสินค้าให้มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และการพัฒนาช่องทางการตลาด พัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายเพื่อเพิ่มฐานกลุ่มลูกค้าให้มีความหลากหลาย เช่น เว็บไซต์ Line Facebook Application และสื่อประชาสัมพันธ์อื่น ๆ เป็นต้น สมาชิกทุกคนต้องได้รับผลประโยชน์ร่วมกันอย่างเป็นธรรม สมาชิกสามารถดำรงชีพอยู่ได้ ภายใต้การส่งเสริมอาชีพของวิสาหกิจชุมชน เมื่อมีงาน มีรายได้ ชุมชนก็ได้รับประโยชน์จากวิสาหกิจชุมชนในการพัฒนาชุมชนของตนเอง ด้วยรายได้ที่ได้จากการประกอบอาชีพที่ยั่งยืนไปสู่สังคม นำมาซึ่งการพัฒนาอย่างยั่งยืนตลอดไป

6. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1 หน่วยงานภาครัฐควรนำข้อค้นพบจากการวิจัยไปใช้ในการวางแผน กำหนดนโยบาย เพื่อให้เกิดการติดตาม และสนับสนุนส่งเสริมการทำงานอย่างต่อเนื่อง ภายหลังจากการสนับสนุนทางด้านเครื่องจักรและอุปกรณ์

6.2 หน่วยงานภาครัฐควรทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงให้กับกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อคอยให้คำปรึกษาเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การบริหารจัดการ เพื่อให้เกิดการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

6.3 ควรสนับสนุนให้กลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชน ทำงานให้มีการเชื่อมโยงกับภาคเอกชน เพื่อสนับสนุนส่งเสริมในการกระจายสินค้า และมาตรฐานของผลิตภัณฑ์

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

6.4 ควรมีการศึกษาถึงแนวทางและกระบวนการสร้างเครือข่ายการกระจายสินค้าของกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่สากล

6.5 ควรมีการศึกษาถึงระบบการบริหารที่สอดคล้องกับบริบทของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อนำไปใช้ในการบริหารงานของกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7. องค์ความรู้จากการวิจัย

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย คือ แนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่ความยั่งยืน บ้านดอน ตำบลทุ่งทอง อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ ดังนี้

การบริหารทรัพยากรมนุษย์ กลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชน ควรมีการวางแผนเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ เพื่อรองรับกำลังแรงงานทดแทนที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ด้วยช่วงอายุของสมาชิกที่เป็นกำลังผลิต รวมไปถึงถึงด้านสุขภาพของสมาชิก ดังนั้นการวางแผนรองรับด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของกลุ่ม จึงควรได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐที่จะเข้ามาเป็นพี่เลี้ยง ให้ความรู้ และให้ความสำคัญกับการวางแผนรองรับด้านแรงงานซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการผลิต และศักยภาพของกลุ่มในด้านอื่น ๆ ด้วย

การบริหารเงินทุน กลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชน ควรได้รับการฝึกอบรมจากหน่วยงานภาครัฐ และมีการออกข้อบังคับ หรือระเบียบเรื่องการบริหารการเงินของกลุ่ม และมีการตรวจบัญชีจากหน่วยงานภาครัฐอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้กลุ่มสามารถทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย และสามารถบริหารเงินทุนให้เป็นไปตามความจริง ก่อให้เกิดความเชื่อมั่นต่อสถาบันการเงินซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาของกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนต่อไปได้ในอนาคต

การบริหารวัสดุอุปกรณ์ กลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชน ควรได้รับการสนับสนุนจากรัฐ ซึ่งจะต้องสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิต และนอกจากนี้ยังต้องเป็นผู้ให้ความรู้ เป็นพี่เลี้ยงในการเสริมสร้างทักษะในการพัฒนาการผลิตสินค้าให้ได้มาตรฐาน และมีการพัฒนาสินค้าในรูปแบบใหม่ ที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการใช้วัสดุอุปกรณ์ที่ได้รับมาอย่างคุ้มค่า

การบริหารงานของกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน จะต้องเข้ามาเป็นพี่เลี้ยงในการทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง และฝึกอบรมให้กับกลุ่ม เพื่อพัฒนาความรู้ทักษะการบริหารงานของกลุ่มให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และหากกลุ่มได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จะส่งผลทำให้การบริหารงานของกลุ่มเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลถึงความยั่งยืนของกลุ่มต่อไป

8. กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการของกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่ความยั่งยืน บ้านดอน ตำบลทุ่งทอง อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่ง จากคณะผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ คณะผู้บริหารคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ และชุมชนพื้นที่ศึกษาวิจัย ที่ได้สละเวลาอันมีค่าในการให้คำปรึกษา คำแนะนำ เสนอแนวคิดอันเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยนี้ พร้อมทั้งช่วยพัฒนาการทำงานของวิจัยให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพ ทำให้ผู้วิจัยได้รับประสบการณ์ในการทำงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งถึงความกรุณาดังกล่าว และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

9. เอกสารอ้างอิง

ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และอุทิศ สังขรัตน์ (2557, มกราคม - มิถุนายน). แนวทางการพัฒนาการดำเนินงาน

ของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา. *วารสารคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 10(1).

ปณิตา จัตุณาลาว และ ธริณี มณีศรี (2563, มกราคม-มีนาคม). รูปแบบการจัดการโซ่อุปทานวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสินค้า

เกษตรอย่างยั่งยืน. *วารสารชุมชนวิจัย*, 14(1).

- ยรรยงค์ ธัชพลและคณะ (2562). *กระบวนการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืนกรณีศึกษา : วิสาหกิจชุมชนจังหวัดน่าน*. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน. (ม.ป.ป). ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับ SDGs. <https://www.sdgmovement.com/intro-to-sdgs/>
- สมคิด บางโม. (2562). *องค์การและการจัดการ*. ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- สลิสรดา รัตน์พลที (2566, กรกฎาคม-ธันวาคม). การพัฒนารูปแบบการจัดการวิสาหกิจชุมชนเพื่อความยั่งยืน ตำบลชัยมะกรูด อำเภอคลองหาด จังหวัดสระแก้ว. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 12(2),
- สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า และกองบริหารพาณิชย์ภูมิภาค (2566). FACTSHEET-จังหวัดชัยภูมิ ประจำปีเดือนตุลาคม 2566. <https://chaiyaphum.moc.go.th/th/file/get/file/20231123c4b77410808c20ef5b241f5568be9172095136.pdf>
- Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.